

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl soudcem JUDr. Simonou Pittermannovou ve věci žalobce: **Ing. Lee Louda**, se sídlem Vodičkova 41, 110 00 Praha 1, insolvenční správce dlužníka: OKD, a.s., se sídlem Stonavská 2179, 735 06 Karviná, Doly, IČ: 26863154, zastoupeného JUDr. Dušanem Dvořákem, advokátem se sídlem Hlinky 505/118, 603 00 Brno, proti žalovanému: **RESIDOMO, s.r.o.**, se sídlem Gregorova 2582/3, 702 00 Ostrava - Moravská Ostrava, IČ: 05253268, zastoupenému JUDr. Radimem Miketou, advokátem se sídlem Jaklovecká 1249/18, 710 00 Ostrava - Slezská Ostrava, o **odpůrcí žalobě** jako incidenčním sporu v insolvenční věci dlužníka OKD, a.s. vedené Krajským soudem v Ostravě pod sp.zn. KSOS 25 INS 10525/2016

t a k t o :

- I. Návrh, aby soud určil, že poskytnutí peněžitého plnění ve výši 1.400.000 Kč dne 02.05.2016 z bankovního účtu Dlužníka OKD, a.s., IČ: 26863154, se sídlem

Stonavská 2179, Doly, Karviná, PSČ 735 06, č. ú. 1727047349/0800 na účet právního předchůdce žalované, společnosti RPG Byty, s.r.o., IČ: 27769127, se sídlem Gregorova 2582/3, je vůči věřitelům Dlužníka neúčinné; žalované se ukládá zaplatit žalobci do majetkové podstaty Dlužníka, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku částku 1.400.000 Kč, **se zamítá**.

- II. Návrh, aby soud určil, že poskytnutí peněžitého plnění ve výši 600.000 Kč dne 29.06.2016 z bankovního účtu Dlužníka OKD, a.s., IČ: 26863154, se sídlem Stonavská 2179, Doly, Karviná, PSČ 735 06, č. ú. 1727047349/0800 na účet právního předchůdce žalované, společnosti RPG Byty, s.r.o., IČ: 27769127, se sídlem Gregorova 2582/3, je vůči věřitelům Dlužníka neúčinné; žalované se ukládá zaplatit žalobci do majetkové podstaty Dlužníka, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku částku 600.000 Kč, **se zamítá**.
- III. Žalobce je **povinen** zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku ve výši 10.200 Kč, k rukám advokáta žalované, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobou ze dne 09.05.2017 se žalobce domáhal, aby soud určil, že poskytnutí peněžitého plnění ve výši 1.400.000 Kč dne 02.05.2016 a ve výši 600.000 Kč dne 29.06.2016 z bankovního účtu dlužníka OKD, a.s. (dále jen „dlužník“) na účet právního předchůdce žalované, společnosti RPG Byty, s.r.o., IČ: 27769127, (dále jen „spol. RPG Byty“), je vůči věřitelům dlužníka neúčinné. Zároveň se žalobce domáhal, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci do majetkové podstaty dlužníka částku v celkové výši 2 mil. Kč. Žalobce tvrdil, že dlužník a spol. RPG Byty uzavřeli dne 24.01.2013 dohodu o vypořádání dlužních škod č. 6600523355 (dále jen „dohoda“), na základě které měl dlužník zaplatit žalované finanční náhradu ve výši 4 mil. Kč. Dlužník finanční náhradu spol. RPG Byty zaplatil, z toho však zaplatil částku ve výši 1.400.000 Kč jeden den před podáním insolvenčního návrhu dne 02.05.2016 (dále jen „platba I“) a částku ve výši 600.000 Kč zaplatil po zahájení insolvenčního řízení dne 29.06.2016 („platba II“). Platba I je neúčinným právním úkonem dle ust. § 241 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“), neboť dlužník byl v době provedení úkonu v úpadku a žalované se právním úkonem dostalo vyššího uspokojení, než jaké by jí náleželo v konkurzu. Platba II je neúčinným právním úkonem ze zákona dle ust. § 111 insolvenčního zákona, když byla provedena po zahájení insolvenčního řízení a nejedná se o výjimku v nakládání s majetkovou podstatou. Finanční prostředky byly vyplaceny z běžného účtu dlužníka nikoliv z vázaného účtu. Přestože se jedná o pohledávky vzniklé z titulu dlužních škod, měly být pohledávky přihlášeny do insolvenční dlužníka stejně jako jiné pohledávky z titulu dlužních škod, které jsou předmětem incidenčních sporů u zdejšího soudu. Žalované musely být známy okolnosti provedení plateb, když na ni přešlo jmění zanikající spol. RPG Byty a členové jejího statutárního orgánu jsou totožné osoby jako u spol. RPG Byty.

Žalovaná postavila svou obranu na tvrzení, že úpadek dlužníka nelze vyvozovat pouze z časové chronologie událostí. Platba I není neúčinným právním úkonem, byla provedena za podmínek obvyklých v obchodním styku a dlužníku se dostalo přiměřeného protiplnění. Nárok na zaplacení pohledávek z dohody vznikl předchůdci žalované předtím, než byly provedeny jednotlivé platby. Co se týče platby II, žalovaná není povinna plnění z neúčinného právního úkonu vydat dle ust. § 237 odst. 2 insolvenčního zákona. Žalovaná při přechodu jmění nemohla zjistit existenci plateb ani okolnosti, které by odůvodňovaly právo dovolat se neúčinnosti právních úkonů. Provedené platby taktéž nemohou být neúčinnými právními úkony z důvodu, že finanční prostředky, které právní předchůdce žalované obdržel jako náhradu za způsobené důlní škody, nebyly nikdy součástí majetkové podstaty dlužníka. Dlužník je povinen vytvářet finanční rezervy na odstraňování důlních škod, které nejsou součástí majetkové podstaty. Pokud dlužník zaplatil tuto náhradu z běžného účtu, nemůže to jít k tíži žalované.

Soud provedl důkazy nezbytné pro posouzení přípustnosti incidenční žaloby:

Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“) dne 03.05.2016 zahájil insolvenční řízení ve věci dlužníka (zjištěno z vyhlášky ze dne 03.05.2016 č.j. KSOS 25 INS 10525/2016 – A2).

Dne 09.05.2016 insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a insolvenčním správcem ustanovil žalobce (zjištěno z usnesení ze dne 09.05.2016 č.j. KSOS 25 INS 10525/2016-A19).

Dne 12.08.2016 insolvenční soud potvrdil usnesení schůze věřitelů ze dne 11.08.2016, kterým byla povolena reorganizace dlužníka (zjištěno z usnesení ze dne 12.08.2016 č.j. KSOS 25 INS 10525/2016-B181).

Soudu je z jeho úřední činnosti známo, že předmětná žaloba byla doručena Krajskému soudu v Ostravě dne 09.05.2017. Insolvenční řízení dlužníka stále trvá a jeho úpadek je řešen reorganizací.

Z hlediska skutkového stavu bylo dále zjištěno:

Žalovaná je právním nástupcem spol. RPG Byty, vznikla v důsledku vnitrostátní fúze splynutím spol. RPG Byty a společnosti Fondy Bydlení I, s.r.o., IČ: 031 68 107 se sídlem Karolinská 661/4, Karlín, 186 00 Praha 8, a přešlo na ni veškeré jmění zanikajících společností. Tato skutečnost byla zapsána do obchodního rejstříku dne 31.07.2016. Dlužník a právní předchůdce žalované spol. RPG Byty uzavřeli dne 24.01.2013 dohodu o vypořádání důlních škod, jejímž předmětem bylo vypořádání důlní škody na nemovitostech – budovách č. p. 2130, 2131, 2132, 2133, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143 a 2144, zapsaných v té době v katastru nemovitostí na LV č. 581 pro k. ú. Karviná-Doly, obec Karviná, a to formou finanční náhrady. Výše finanční náhrady za důlní škody byla sjednána ve výši 4 mil. Kč. Spol. RPG Byty měla průběžně předávat nemovitosti vnitřní organizační složce dlužníka nezapsané v obchodním rejstříku - Dolu Darkov, a to na základě ukončených nájemních smluv, vyřízení demoličních výměrů a vyřízení souhlasu s odstraněním stavby pro

jednotlivé nemovitosti. Předávání nemovitostí mělo být ukončeno do 31.12.2015. Dlužník měl provést demolici nemovitostí a uhradit sjednanou finanční náhradu škody. Dlužník v období od 11.08.2015 do 29.06.2016 uhradil spol. RPG Byty částku v celkové výši 4 mil. Kč z titulu vypořádání dlužní škody formou finanční náhrady. Dne 02.05.2016 (tj. den před podáním insolvenčního návrhu) uhradil dlužník spol. RPG Byty, s.r.o. částku 1.400.000 Kč a dne 29.06.2016 (tj. v období po zahájení insolvenčního řízení) uhradil částku 600.000 Kč. Finanční prostředky byly vyplaceny z běžného účtu dlužníka. Dlužník byl již ke dni 02.05.2016 v úpadku (zjištěno z nesporných skutkových tvrzení účastníků).

Dne 24.01.2013 uzavřeli dlužník a spol. RPG Byty dohodu o vypořádání dlužních škod č. 6600523355, jejímž předmětem bylo vypořádání dlužní škody formou finanční náhrady na nemovitostech – budov č.p. 2130, 2131, 2132, 2133, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144 zapsaných na LV č. 581 pro k.ú. Karviná-Doly, obec Karviná, u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Karviná. Finanční náhrada byla stanovena podle vypracovaných znaleckých posudků č. 12699-404/10, č. 12700-405/10 ze dne 15.12.2010 za jednotlivé budovy v celkové výši 4 mil. Kč. Náhrada měla být hrazena tak, že dlužník měl za dvojdomky č.p. 2130-2131, 2132-2133, 2136-2137 a domek 2144 oceněné na celkovou částku 1.600.000 Kč (dvojdoměk 400.000 Kč, samostatný domek 400.000 Kč) zaplatit žalované 50 % z částky nejpozději do 40 dnů od jejich předání dlužníku a předložení rozhodnutí o odstranění stavby a zbylých 50 % měl dlužník uhradit nejpozději do 40 dnů po výmazu nemovitostí z katastru nemovitostí. Za dvojdomky č.p. 2138-2139, 2140-2141, 2142-2143 oceněné na celkovou částku 2.400.000 Kč (dvojdoměk 800.000 Kč) měl dlužník zaplatit žalované 50 % z částky nejpozději do 40 dnů od jejich předání dlužníku a předložení rozhodnutí o odstranění stavby a zbylých 50 % měl dlužník uhradit nejpozději do 40 dnů po výmazu nemovitostí z katastru nemovitostí (zjištěno z dohody o vypořádání dlužních škod č. 6600523355 ze dne 24.01.2013).

Dlužník dne 02.05.2016 uhradil z účtu č. 1727047349/0800 na účet č. 1649952369/0800 částku ve výši 1.400.000 Kč a dne 29.06.2016 uhradil dlužník na tentýž účet částku ve výši 600.000 Kč (zjištěno z výpisu účtu dlužníka č. 1727047349/0800).

Dlužník měl ke dni 08.05.2016 peněžní prostředky určené jako rezerva na dlužní škody a sanaci v celkové výši 621.129.tis. Kč (zjištěno z výroční zprávy dlužníka za období od 01.01. do 08.05.2016, č.l. 47, insolvenční spis).

Žalovaná vznikla v důsledku vnitrostátní fúze splynutím spol. FPG Byty, s.r.o., IČ: 27769127 se společností Fondy Bydlení 1, IČ: 03168107 a přešlo na ni veškeré jmění zanikajících společností. Žalovaná byla do obchodního rejstříku zapsána dne 31.07.2016. Dne 01.02.2017 změnila žalovaná obchodní firmu na RESIDOMO, s.r.o. (zjištěno z úplného výpisu z obchodního rejstříku vedeného Krajským soudem v Ostravě, oddíl C, vložka 66812).

Soud neprovedl důkazy navrhované žalobcem - výpis z obchodního rejstříku dlužníka, výpis z obchodního rejstříku spol. RPG Byty, IČ: 27769127 a důkaz jednotlivými fakturami navrhovaný žalovanou z důvodu ekonomie řízení, neboť skutečnosti významné pro právní posouzení sporu byly zjištěny a prokázány jinými důkazy.

Na základě provedeného dokazování dospěl soud ke skutkovému závěru, že dlužník a právní předchůdce žalované uzavřeli dne 24.01.2013 dohodu o vypořádání dlužních škod, na základě které měl dlužník zaplatit žalované finanční náhradu za způsobené dlužní škody na nemovitostech určenou znaleckými posudky v celkové výši 4 mil. Kč. Finanční náhrady byly placeny žalované v určitých etapách. Dlužník zaplatil žalované vždy 1/2 finanční náhrady za konkrétní nemovitosti do 40 dnů po jejich předání a poté náhrady do 40 dnů po výmazu nemovitostí z katastru nemovitostí. Dne 03.05.2016 bylo zahájeno insolvenční řízení dlužníka. Dne 09.05.2016 zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka a insolvenčním správcem ustanovil žalobce. Dlužník zaplatil žalované ze svého běžného účtu finanční náhradu za dlužní škody ve výši 1.400.000 Kč dne 02.05.2016 a náhradu ve výši 600.000 Kč dne 29.06.2016. Incidenční žaloba byla podána žalobcem dne 09.05.2017.

K přípustnosti žaloby:

Podle ust. § 239 insolvenčního zákona odporovat právním úkonům dlužníka může v insolvenčním řízení pouze insolvenční správce, i když nejde o osobu s dispozičními oprávněními, a to odpůřící žalobou podanou proti osobám, které mají povinnost vydat dlužníkovo plnění z neúčinných právních úkonů do majetkové podstaty. Jestliže v době zahájení insolvenčního řízení probíhá o téže věci řízení na základě odpůřící žaloby jiné osoby, nelze v něm až do skončení insolvenčního řízení pokračovat (odst. 1). Insolvenční správce může podat odpůřící žalobu ve lhůtě 1 roku ode dne, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku. Nepodá-li ji v této lhůtě, odpůřící nárok zanikne (odst. 2).

Insolvenční správce dlužníka podal předmětnou žalobu ve lhůtě jednoho roku od zahájení insolvenčního řízení dne 09.05.2017. Žaloba byla podána osobou oprávněnou a v zákonné lhůtě dle ust. § 239 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona. Žaloba je přípustná.

K neúčinným právním úkonům:

Předpokladem případné neúčinnosti právních úkonů dlužníka je, že tyto právní úkony jsou platné. Soud vždy posoudí platnost právních úkonů z úřední povinnosti jako předběžnou otázku. Projev vůle, jímž dlužník plní dluh (peněžitý závazek) svému věřiteli, je právním úkonem, jelikož jde o projev vůle směřující k zániku povinnosti splnit dluh (závazek) (srov. s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.02.2014 sp.zn. 29 Cdo 677/2011). Platnost právních úkonů dlužníka představujících úhradu finanční náhrady za dlužní škody právnímu předchůdci žalované posoudil soud podle ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku a dospěl k závěru, že předmětné právní úkony dlužníka jsou platné. Soud se proto dále zabýval případnou neúčinností těchto právních úkonů.

Podle ust. § 36 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (dále jen „horní zákon“) se za dlužní škody považují škody způsobené na hmotném majetku vyhledáváním a průzkumem ložisek, pokud se provádí dlužními díly, dobýváním výhradních ložisek, zřizováním, zajišťováním a likvidací dlužních děl a lomů, včetně jejich zařízení, odvalovým, výsypkovým a kalovým hospodářstvím organizací, úpravou a zušlechťováním nerostů, prováděnými v souvislosti s jejich dobýváním, jakož i škody způsobené zvláštními zásahy do zemské kůry (odst. 1). Za dlužní škodu odpovídá organizace, jejíž činností byla

škoda způsobena s výjimkou případů uvedených v § 37 odst. 7. Odpovědnosti za důlní škodu se organizace zproští, jen prokáže-li, že škoda byla způsobena okolností, jež nemá původ v činnosti uvedené v odstavci 1 (odst. 3).

Podle ust. § 37 odst. 5 horního zákona nelze-li stavbu nebo zařízení uvést do předešlého stavu proto, že leží v území stavební uzávěry, popřípadě na území, kde se budou i nadále dlouhodobě projevovat vlivy činností uvedených v § 36, je organizace povinna provést prozatímní zajištění objektu; současně se dohodne s vlastníkem objektu, zda se odškodnění provede v penězích nebo poskytnutím náhradního objektu a o výši odškodnění. Pokud se obě strany nedohodnou na způsobu odškodnění, stanoví se jeho výše znaleckým posudkem. Takto vypočtená výše odškodnění nesmí být krácena o koeficient prodejnosti, pokud je jeho hodnota nižší než 1. Do náhrady škody se zahrne i movitý majetek, který se stává v důsledku poskytnutí náhradního objektu nepoužitelný.

Podle ust. § 37a odst. 1 horního zákona k zajištění vypořádání důlních škod je organizace povinna vytvářet rezervu finančních prostředků. Výše rezervy vytvářené na vrub nákladů musí odpovídat potřebám na vypořádání důlních škod v časovém průběhu podle jejich vzniku, popřípadě v předstihu před jejich vznikem (§ 37 odst. 4). Tato rezerva je nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů (odst. 1).

Podle ust. § 37a odst. 2 horního zákona vytváření rezerv podle odstavce 1 a podle § 31 odst. 6 podléhá schválení příslušným obvodním báňským úřadem, který schvaluje též čerpání z těchto rezerv po dohodě s ministerstvem životního prostředí České republiky. Tyto finanční prostředky se ukládají na zvláštní vázaný účet v bance a nesmějí být předmětem ručení ani zahrnuty do majetkové podstaty podle zvláštního právního předpisu, ani nemohou být předmětem nařízení a provedení výkonu rozhodnutí. Obvodní báňský úřad si před vydáním rozhodnutí o čerpání z těchto rezerv vyžádá vyjádření dotčené obce. V případě organizací s majetkovou účastí státu rozhoduje obvodní báňský úřad v dohodě s ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky.

Mezi účastníky řízení bylo nesporné, že předmětné částky uhrazené dlužníkem na účet právního předchůdce žalované dne 02.05.2016 a dne 29.06.2016 představovaly finanční náhradu za důlní škodu způsobenou na nemovitostech později ve vlastnictví žalované. Podle ust. § 36 odst. 2 horního zákona dlužník jako organizace provádějící těžební činnost za tuto škodu odpovídá. V případě, že nelze nemovitost dotčenou těžbou uvést do předešlého stavu, je dlužník povinen dle ust. § 37 odst. 5 horního zákona zaplatit vlastníku nemovitostí odškodnění v penězích. Novelou horního zákona zákonem č. 168/1993 Sb. bylo do horního zákona vloženo nové ust. § 37a, které uložilo organizaci vykonávající těžbu vytvářet k zajištění vypořádání důlních škod rezervu finančních prostředků, která podléhá schválení příslušným obvodním báňským úřadem, který schvaluje též čerpání z těchto rezerv po dohodě s Ministerstvem životního prostředí České republiky. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 168/1993 Sb., jsou důlní škody nezbytným a zákonitým důsledkem využívání výhradních ložisek. Návrh novely obsahuje ustanovení, která mají zabezpečit, aby při povolování těchto prací zde již byla záruka, že v jejich průběhu, popřípadě po jejich dokončení budou důlní škody včas a řádně vypořádány. Z těchto důvodů novela požaduje vytváření rezerv finančních prostředků na vrub nákladů, které musí odpovídat potřebám na vypořádání důlních škod, a to

v časovém průběhu podle jejich vzniku. Poněvadž v některých případech je nutno důlní škody odstraňovat dříve než vzniknou (např. přeložky komunikací, drah, vodotečí apod.) je nezbytné, aby příslušná finanční rezerva byla vytvářena v průběhu hornické činnosti, aby důlní škody mohly být v předstihu vypořádány. Návrh novely svěřuje v oblasti rozhodování o vytváření rezerv finančních prostředků pro vypořádávání důlních škod, sanací a rekultivací pozemků dotčených dobýváním působnost obvodním báňským úřadům, protože těmto přísluší povolování otvírky, přípravy a dobývání jak podle horního zákona, tak i podle zákona ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak, aby bylo zajištěno účelné vynaložení těchto rezerv, je čerpání z nich vázáno podle návrhu na schválení příslušného obvodního báňského úřadu v dohodě s ministerstvem životního prostředí. Smyslem je zabránit zneužívání těchto rezerv pro jiné účely (Důvodová zpráva k zákonu č. 168/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona České národní rady č. 541/1991 Sb. a zákona České národní rady č. 10/1993 Sb.). Další novelou horního zákona zákonem č. 313/2006 Sb., došlo k doplnění ust. § 37a horního zákona o povinnost, že organizace musí finanční prostředky ukládat na zvláštní vázaný účet v bance a tyto nesmějí být předmětem ručení ani konkursu vedeného na majetek dlužníka, popřípadě předmětem vyrovnání podle zvláštního právního předpisu, ani nemohou být předmětem nařízení a provedení výkonu rozhodnutí. Dále bylo v odstavci pátém výše citovaného ustanovení doplněno, že peněžní prostředky či jiná aktiva umístěná k tíži zvláštního vázaného účtu nesmějí být předmětem zajištění, nesmějí být zahrnuty do konkursní podstaty a nepodléhají výkonu rozhodnutí ani exekuci. V důvodové zprávě k zákonu č. 313/2006 Sb., byl shrnut právní stav před účinností novely, kdy problematika tvorby a čerpání finančních rezerv na úhradu důlních škod, na sanaci a rekultivaci byla věcně řešena v horním zákoně. Platná úprava však neobsahovala povinnost ukládat zajišťující finanční prostředky na zvláštní vázaný účet, aby v případě insolvence a konkurzu těžební společnosti nezůstaly veškeré závazky na zahlazení následků hornické činnosti na státu. Cílem novely horního zákona tak bylo dosažení jistoty, že si důlní společnosti vytvoří v průběhu dobývání nerostných surovin dostatečné finanční rezervy k zajištění vypořádání důlních škod (Důvodová zpráva k zákonu č. 313/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů).

Tvorbu finančních rezerv mimo horní zákon upravuje také zákon České národní rady č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále jen „zákon o rezervách“). Rozdíl v přístupu obou zákonů k otázce rezerv spočívá v tom, že zatímco smyslem příslušných ustanovení horního zákona je vytváření chráněných finančních prostředků pro odstraňování externalit spojených s těžbou, smyslem zákona o rezervách je vymezení způsobu tvorby a výše rezerv pro účely výpočtu základu daně z příjmů (srovnej s Vicha, O.: *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Komentář*. 1. vydání. Wolters Kluwer, 2017, dostupné v ASPI, komentář k § 37a; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 24.07.2014 sp.zn. 4 As 83/2014). Podle ust. § 10 odst. 2 zákona o rezervách se pro účely zjištění základu daně z příjmů dále uznává rezerva finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezerva na vypořádání důlních škod. Ustanovení § 10a odst. 1 zákona o rezervách dále stanoví, na jakém účtu mohou být peněžní prostředky ukládány, přičemž zákon určuje, že peněžní prostředky ze zvláštního vázaného

účtu mohou být čerpány pouze na účely, na které byly rezervy vytvořeny. Poplatník zřídí pro jednotlivý účel tvorby rezervy vždy pouze jeden zvláštní vázaný účet, který je veden v českých korunách nebo v eurech. Podle ust. § 10a odst. 6 horního zákona peněžní prostředky uložené na zvláštním vázaném účtu a státní dluhopisy vedené na samostatném účtu nesmějí být předmětem zajištění, nesmějí být zahrnuty do majetkové podstaty poplatníka v insolvenčním řízení, nepodléhají výkonu rozhodnutí ani exekuci. Důvodová zpráva k novele zákona o rezervách zákona č. 438/2003 Sb. uvádí, že ustanovení § 10a zavádí povinnost ukládat na vázaný účet v bance prostředky vytvořených rezerv. Prostředky účetně vytvářených rezerv nebo jejich část, které poplatník uplatňuje v základu daně a snižuje, nebo eliminuje tak svoji daňovou povinnost, budou vázány na zvláštním účtu. Důvodem navrhované změny je, aby tyto zdroje, které již byly odebrány veřejným rozpočtům ve formě krácení daňového výnosu, byly k dispozici v okamžiku jejich skutečné potřeby, a to bez ohledu na finanční situaci poplatníka, a nemohly se stát ani součástí konkursní podstaty úpadce. Odstraňování ekologických škod tak bude v menší míře závislé na okamžité ekonomické situaci poplatníka a neumožní se použití rezerv na jiné než vymezené účely. Deponování prostředků na zvláštním účtu není přitom dlouhodobým neefektivním zmrazením prostředků rezerv, ale přispívá naopak k průběžnému odstraňování ekologických škod a následků činností souvisejících s těžbou, neboť na tyto účely budou čerpány. Právě průběžné odstraňování ekologických škod je důvodem pro jejich tvorbu a případné uplatnění v základu daně (Důvodová zpráva ze zákona č. 438/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Zákonodárce s ohledem na charakter důlní činnosti stanovil přísné podmínky pro způsob náhrady důlních škod, sanaci a rekultivaci oproti obecné náhradě škody stanovené v občanském zákoníku. Organizace provozující důlní činnost musí mít speciální vázaný účet určený pouze pro náhradu důlních škod, sanaci a rekultivaci. Peněžní prostředky na tomto účtu nemůže organizace použít na jiné účely a tyto peněžní prostředky nemohou být předmětem ručení ani zahrnuty do majetkové podstaty dlužníka podle insolvenčního zákona. K charakteru důlní činnosti se ostatně vyjádřil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 22.01.2008 sp.zn. Pl. ÚS 54/05, ve kterém se zabýval, tím, zda je legitimní posílit právní pozici subjektů poškozených důlní činností. Ústavní soud se hlásí k evropské právní kultuře a jejím ústavním tradicím. Ústavní předpisy, zejména Listinu základních práv a svobod, interpretuje v duchu obecných zásad právních, které sice nejsou v psaném právu výslovně obsaženy, ale v evropské právní kultuře se beze zbytku uplatňují. Jedním z takovýchto nepsaných ústavních pravidel, které ve své judikatuře Ústavní soud uplatňuje, je i princip proporcionality. Takový přístup se promítá i do interpretace jednotlivých právních předpisů, v daném případě napadeného ustanovení horního zákona. Znamená to posoudit vhodnost, potřebnost a vyváženost úpravy, která narušuje rovné postavení při ochraně vlastnictví. Napadená právní úprava správně odráží specifika důlní činnosti a jejího dopadu do sféry práv jiných subjektů. Jeví se jako spravedlivé, aby osoby, které byly negativními dopady důlní činnosti zasaženy, měly možnost buďto opatřit si alternativní náhradu či dosáhnout plné nápravy poškozené věci. Ústavní soud proto po zvážení těchto faktorů dospěl k závěru, že právní výhoda v podobě omezení použitelnosti koeficientu prodejnosti je proporcionální sledovanému cíli, totiž posílení právní pozice subjektů poškozených důlní činností, které navíc jsou ve slabším postavení ve vztahu k provozovatelům (Nález Ústavního soudu ze dne 22.01.2008 sp.zn. Pl. ÚS 54/05).

Na výše citovaná ustanovení horního zákona a zákona o rezervách reaguje insolvenční zákon ustanovením § 208, podle kterého do majetkové podstaty nepatří též majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu naložit pouze způsobem, k němuž byl určen, zejména účelové dotace a návratné výpomoci ze státního rozpočtu, z Národního fondu, z rozpočtu územního samosprávních celku nebo státního fondu, finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů, majetek České národní banky, který byl na základě zvláštních dohod svěřen do správy jiné osobě, zboží propuštěné celním úřadem k dočasnému použití a majetek státu v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem. Dle poznámky pod čarou je tímto zvláštním právním předpisem například horní zákon, konkrétně poznámka odkazuje na § 37a horního zákona. Právě peněžní prostředky uložené na zvláštním vázaném účtu a určené pro náhradu důlních škod, sanaci a rekultivaci nemovitostí představují majetek, s nímž lze naložit pouze způsobem, k němuž byl určen. Takový majetek nemůže být součástí majetkové podstaty dlužníka. Vlastníkům nemovitostí dotčených důlní činností je poskytnuta zvláštní ochrana, aby v případě insolvence dlužníka měli zaručeno, že jejich pohledávka z titulu náhrady důlní škody bude uhrazena. Vzhledem k tomu, že těžební společnosti vykonávají důlní činnost s podnikatelským záměrem za účelem dosažení zisku a svou činností zasahují do vlastnického práva vlastníků nemovitostí, kterým na nemovitostech vznikají škody, je výsadní postavení vlastníků těchto nemovitostí ospravedlnitelné, jak ostatně vyslovil také Ústavní soud ve svém nálezu sp.zn. Pl. ÚS 54/05. Soud dospěl k závěru, že finanční prostředky dlužníka určené na náhradu důlních škod, sanaci a rekultivaci nejsou součástí majetkové podstaty dlužníka.

Insolvenční zákon v ust. § 235 odst. 1 obecně stanovuje, jaké právní úkony dlužníka lze považovat za neúčinné. Neúčinnými jsou právní úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Za právní úkon se považuje též dlužníkovu opomenutí. Výrazy použité v ust. § 235 odst. 1 insolvenčního zákona (právní úkony, kterými dlužník zkracuje možnost uspokojení věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných) přitom insolvenční zákon vykládá prostřednictvím taxativně uvedených skutkových podstat v ust. § 240 až § 242 insolvenčního zákona (srov. s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.02.2014 sp.zn. 29 Cdo 677/2011). Přičemž některé právní úkony, které dlužník učinil po zahájení insolvenčního řízení jsou neúčinné ze zákona dle ust. § 111 insolvenčního zákona.

Žalobce se žalobou domáhal určení neúčinnosti právních úkonů dlužníka, a to platby I dle ust. § 241 insolvenčního zákona a platby II dle ust. § 111 insolvenčního zákona. Podle ust. § 241 odst. insolvenčního zákona se zvýhodňujícím právním úkonem rozumí právní úkon, v jehož důsledku se některému věřiteli dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu. Podle ust. § 111 odst. 1 insolvenčního zákona platí, že nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem. Podle ust. § 111 odst. 3 insolvenčního zákona právní úkony, které dlužník učinil v rozporu s omezeními stanovenými v důsledku účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení, jsou vůči věřitelům

neúčinné, ledaže si k nim dlužník nebo jeho věřitel předem vyžádal souhlas insolvenčního soudu.

Účelem institutu odporovatelnosti právních úkonů, ať už se jedná o určení neúčinnosti právního úkonu podle ust. § 111 insolvenčního zákona nebo podle zvláštních skutkových podstat insolvenčního zákona (ust. § 240 až 242), je zajistit ochranu věřitelů před právními úkony dlužníka, kterými dlužník vyvádí majetek z majetkové podstaty, a tím krátí uspokojení pohledávek věřitelů nebo zvýhodňuje některé věřitele na úkor jiných. Zkoumání neúčinnosti právních úkonů se proto týká pouze majetku, který náleží do majetkové podstaty dlužníka a z něhož mohou být pohledávky věřitelů poměrně uspokojeny. Peněžní prostředky určené na náhradu důlních škod, sanaci a rekultivaci ukládá dlužník na zvláštní vázaný účet a tyto peněžní prostředky nejsou součástí majetkové podstaty dlužníka dle ust. § 208 insolvenčního zákona. Z peněžních prostředků uložených na vázaném účtu mohou být uhrazeny pouze pohledávky vzniklé věřitelům z titulu důlní škody a rovněž platí, že pohledávky těchto věřitelů by neměly být uspokojeny z jiných peněžních prostředků dlužníka. Pohledávky ostatních věřitelů dlužníka nemohou být z peněžních prostředků určených na náhradu důlních škod uspokojeny, proto není možné domáhat se určení neúčinnosti právních úkonů dlužníka spočívajících v uhrazení peněžitého plnění – náhrady důlní škody na účet právního předchůdce žalované. Na výše uvedeném závěru nemůže nic změnit ani fakt, že v tomto konkrétním případě byly peněžní prostředky uhrazeny právnímu předchůdci žalované z běžného účtu dlužníka. Dlužník měl povinnost použít na náhrady důlních škod peněžní prostředky na vázaném účtu. Podle výroční zprávy dlužníka za období od 01.01 do 08.05.2016 měl ostatně dlužník peněžní prostředky určené jako rezerva na důlní škody a sanaci v celkové výši 621.129.tis. Kč. Pokud však dlužník zaplatil náhradu za důlní škody z jeho běžného účtu, nemůže být kvůli tomu žalovaná poškozena. Naopak je věcí žalobce a dlužníka, aby finanční prostředky na běžném účtu a na vázaném účtu dlužníka řádně vypořádali. Právní předchůdce žalované nemohl ovlivnit, z jakého účtu mu budou peněžní prostředky uhrazeny. Uhrazením finanční náhrady za způsobenou důlní škodu právnímu předchůdci žalované před zahájením insolvenčního řízení dne 02.05.2016 nedošlo ani ke zvýhodnění právního předchůdce žalované podle ust. § 241 insolvenčního zákona, neboť pohledávky vzniklé z titulu důlní škody jsou s ohledem na jejich specifický charakter a vytvoření zvláštního vázaného účtu hrazeny kdykoliv a v plné výši za předpokladu, že na vázaném účtu je dostatek finančních prostředků. K specifickému charakteru těchto pohledávek se vyjádřil také Ústavní soud ve výše citovaném nálezu, kde dovodil, že je správné, aby vlastníci nemovitostí dotčených důlní činnosti byli zvýhodněni oproti dalším věřitelům.

Jinak řečeno, v projednávané věci nedošlo ke zkrácení možnosti uspokojení věřitelů ani ke zvýhodnění právního předchůdce žalované na úkor jiných věřitelů dlužníka, když právnímu předchůdci žalované příslušel nárok na uhrazení jeho pohledávky vzniklé z titulu důlních škod vždy v plné výši. Za předpokladu naplnění specifického charakteru pohledávky právního předchůdce žalované vzniklé z titulu důlních škod a dostatku finančních prostředků na vázaném účtu dlužníka nemohlo dojít ke zkrácení možnosti uspokojení věřitelů ani ke zvýhodnění právního předchůdce žalované na úkor jiných věřitelů dlužníka. Právní úkony dlužníka představující uhrazení pohledávek vzniklých z titulu důlních škod právnímu předchůdci žalované v plné výši nejsou neúčinnými právními úkony. Naopak je věcí

insolvenčního správce a dlužníka, aby pohledávky z titulu důlních škod mezi sebou vypořádali v souladu s horním zákonem. Dlužník v souladu se zákonem uhradil finanční náhrady za způsobené důlní škody právnímu předchůdci žalované v plné výši bez ohledu na jeho úpadek a probíhající insolvenční řízení.

V předmětném sporu nelze také odhlédnout od skutečnosti, že dohoda o vypořádání důlních škod byla mezi dlužníkem a právním předchůdcem žalované uzavřena více než tři roky před zahájením insolvenčního řízení. V dohodě bylo přesně stanoveno, v jakých fázích budou náhrady důlních škod způsobených na několika nemovitostech právního předchůdce žalované, hrazeny a finanční náhrada byla stanovena znaleckými posudky. Vzhledem k tomu, že bylo třeba jednotlivé nemovitosti vyklidit, zajistit příslušná povolení stavebního úřadu pro odstranění stavby a následně požádat o výmaz vlastnického práva z katastru nemovitostí, je pochopitelné, že peněžní náhrada byla hrazena v jednotlivých platbách v průběhu dalších let od uzavření smlouvy. Pokud by na straně žalované vystupovala fyzická osoba, jejíž nemovitost by byla dotčena důlní těžbou dlužníka, a tato by se musela odstěhovat a zajistit si nové bydlení, bylo by zcela neakceptovatelné, aby tato osoba musela nyní po více než čtyřech letech od uzavření dohody vrátit peněžní prostředky z důvodu, že část peněžních prostředků ji uhradil dlužník z běžného účtu jeden den před zahájením insolvenčního řízení a část v jeho průběhu. Námitka žalobce, že věřitelé, kteří také mají pohledávky za dlužníkem z titulu náhrady důlních škod, je do insolvenčního řízení přihlásili a tyto jsou předmětem incidenčních sporů u zdejšího soudu, je irelevantní. U zdejšího soudu jsou sice projednávány incidenční spory související s pohledávkami vzniklými z titulu náhrady důlních škod, spory jsou však skutkově odlišné a soud v těchto sporech dosud nerozhodl.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Podle ust. § 163 insolvenčního zákona o nákladech incidenčního sporu a jejich náhradě rozhodne insolvenční soud v rozhodnutí o incidenčním sporu, a to podle ustanovení občanského soudního řádu, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Náhrada nákladů incidenčního sporu je zvláštní pohledávkou, na kterou se nevztahuje § 170 písm. f).

Podle ust. § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přiznává soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.

Žalovaná byla v řízení úspěšná a má tak právo na náhradu nákladů řízení. Jelikož se jedná o věc rozhodovanou v insolvenčním řízení, považuje se za tarifní hodnotu částka 50.000 Kč dle ust. § 9 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů (dále jen „vyhláška“). Podle ust. § 7 bod 5 vyhlášky činí mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby částku 3.100 Kč. V tomto případě náleží žalované odměna za 3 úkony právní služby (za převzetí a přípravu zastoupení, vyjádření ze dne 11.07.2017 a za účast při jednání soudu dne 19.09.2017) dle ust. § 11 odst. 1 písm. a), d), g) vyhlášky ve výši 9.300 Kč. Žalované náleží náhrada hotových výdajů v paušální částce 300 Kč za 1 úkon právní služby dle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky, tj. 900 Kč za 3 úkony. Právní zástupce žalované nepředložil soudu v souladu s ust. § 14a vyhlášky osvědčení o registraci

k DPH, proto se k částce skládající se z odměny a hotových výdajů DPH nepřipočte. Žalovaná má tak právo na náhradu nákladů řízení v celkové výši 10.200 Kč.

Dle ust. § 149 odst. 1 o.s.ř. platí, že zastupoval-li advokát účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení, je ten, jemuž byla uložena náhrada těchto nákladů, povinen zaplatit ji advokátovi. V tomto případě byla žalovaná zastoupena advokátem, proto soud uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení k rukám jejího advokáta. O lhůtě k plnění bylo rozhodnuto dle ust. § 160 odst. 1 věta před středníkem o.s.ř., když nebyly shledány okolnosti, na základě kterých by byla pariční lhůta prodloužena, případně stanoveno, že plnění se bude dít ve splátkách.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15-ti dnů ode dne doručení k Vrchnímu soudu v Olomouci prostřednictvím Krajského soudu v Ostravě.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí (§ 251 o.s.ř.).

V Ostravě dne 25.09.2017

Za správnost vyhotovení:
Andrea Mrenicová

JUDr. Simona Pittermannová, v.r.
soudce